

Asia: VN/2774/2026

Hallituksen esitysluonnos laiksi terveydenhuoltolain 51 §:n muuttamisesta (digitaalinen hoidon tarpeen arvio)

Lausunnonantajan taustatiedot

Klikkaa ja lisää otsikko valintakysymykselle

Muu järjestö tai yhdistys

Pidättekö kannatettavana, että esityksessä ehdotetulla tavalla potilas voisi tehdä hoidon tarpeen arvion digitaalisesti ja siinä voitaisiin hyödyntää automaatiota?

Vastaus

Kyllä, kommenttinne: [Kuuloliitto suhtautuu myönteisesti ehdotukseen mahdollistaa hoidon tarpeen arviointi digitaalisesti ja automaatiota hyödyntäen. Digitaaliset ratkaisut voivat nopeuttaa palveluihin pääsyä, parantaa saavutettavuutta ja tukea terveydenhuollon resurssien tehokkaampaa käyttöä. Kuuloliitto pitää tärkeänä, että uudet kuuloinnovaatiot, kuten esimerkiksi kuulemisen itsearviointia tukevat ratkaisut (TrueHear-tyyppiset teknologiat) voivat tunnistaa hoidon tarpeita varhaisessa vaiheessa ja ohjata asiakkaita tarkoituksenmukaisiin palveluihin. Tällä hetkellä kuulonkuntoutuksen hoitopolku on monipolveinen eikä aina tarkoituksenmukainen, esimerkiksi yleislääkärikäynnin osalta. Uudenlaiset innovaatiot tukevat nopeampaa kuulo-ongelmien tunnistamista, kuulonkuntoutukseen pääsyä sekä resurssien kohdentamista varsinaiseen kojekuntoutukseen, ml. tuki kuulokojeen käyttöönottoon ja ylläpitoon sekä säätö- ja korjauskäynnit.]

Pidättekö kannatettavana, että esityksessä ehdotetulla tavalla digitaalisen hoidon tarpeen arvion tekemisessä voitaisiin hyödyntää tekoälyä?

Vastaus

Kyllä, kommenttinne: [Esityksessä todetaan, että digitaalinen hoidon tarpeen arvio on vaikutuksiltaan merkittävä ja tietosuojan näkökulmasta korkeariskinen automaattinen päätöksenteko. Kuuloliitto pitää tärkeänä, että tähän liittyvät riskit tunnistetaan ja hallitaan. Erityistä huomiota tulee kiinnittää tilanteisiin, joissa oireiden kuvaaminen on vaikeaa tai joissa on kommunikaatiohaasteita. Algoritmien mahdolliset vinoumat sekä virheelliset arviot voivat johtaa

viivästyksiin hoitoon pääsyssä. Siksi on olennaista, että ammattilaisen tekemä arvio on aina saatavilla ja että virheelliset arviot voidaan nopeasti korjata.]

Katsotteko, että potilaan oikeudet on esityksessä huomioitu oikealla tavalla?

Vastaus

Kyllä, kommenttinne: [Siitä huolimatta, että Kuuloliitto suhtautuu myönteisesti digitaaliseen hoidon tarpeen arviointiin, näkee Kuuloliitto välttämättömänä, että potilaalla säilyy oikeus terveydenhuollon ammattihenkilön tekemään arvioon ja että automaation käyttö edellyttää potilaan nimenomaista suostumusta. Samalla on varmistettava, että oikeus ihmisen tekemään arvioon toteutuu myös käytännössä. Digitaalinen asiointi ei saa muodostua ainoaksi tai ensisijaiseksi yhteydenottotavaksi, vaan asiakkaalla tulee aina olla helppo mahdollisuus päästä suoraan ammattilaisen tekemään arvioon ilman digitaalista väylää.]

Katsotteko, että virkavastuun kohdentuminen on esityksessä huomioitu oikealla tavalla?

Vastaus

-

Kysymys hyvinvointialueille: missä aikataulussa esityksessä tarkoitetun digitaalisen hoidon tarpeen arvion käyttöönotto olisi mahdollista?

Kirjoita tähän:

-

Katsotteko, että jatkossa hoidon tarpeen arvion tekemiseen käytettävä järjestelmä tulisi toteuttaa kansallisesti (esityksessä todettu malli A tai B)?

Vastaus

-

Huomioiko esitys mielestänne riittävästi teknologiaa kehittävien yritysten näkökulman?

Vastaus

-

Muut kommenttinne esityksestä:

Kirjoita tähän:

Kuuloliitto korostaa, että ikääntyneessä väestössä noin puoli miljoonaa on digiosattomia tai käyttää digipalveluja rajoitetusti. Tähän voivat vaikuttaa puutteelliset digitaidot, laitteiden tai verkkoyhteyksien puute sekä erilaiset toimintarajoitteet. Esityksessä tunnistetaan

yhdenvertaisuuteen liittyvät riskit, jotka palvelunjärjestäjien tulee hallita. Tästä huolimatta on välttämätöntä turvata rinnakkaiset asiointikanavat. Puhelin- ja asiointi paikan päällä tulee säilyttää täysipainoisina vaihtoehtoina, eikä digitaalisten palvelujen käyttö saa koskaan muodostua edellytykseksi hoitoon pääsulle.

Digitaalisten palvelujen kehittämisessä on huolehdittava niiden saavutettavuudesta ja esteettömyydestä. Kuulovammaisten henkilöiden näkökulmasta palvelujen tulee olla selkeitä, visuaalisia ja ymmärrettäviä ilman ääneen perustuvaa vuorovaikutusta. Kirjalliset asiointimahdollisuudet, selkeä kieli sekä vaihtoehtoiset kommunikointitavat ovat keskeisiä yhdenvertaisuuden toteutumisessa.

Kuuloliitto esittää, että lain toimeenpanossa varmistetaan fyysisen ja henkilökohtaisen hoidon tarpeen arvioinnin saatavuus kaikissa tilanteissa, rinnakkaisten asiointikanavien säilyminen, digiosattomien aktiivinen tunnistaminen sekä saavutettavuusvaatimusten täsmentäminen erityisesti vammaisten henkilöiden näkökulmasta. Lisäksi potilaalle tulee viestiä selkeästi oikeudesta valita ihmisen tekemä arvio, ja innovaatioiden käyttöönotossa tulee asettaa selkeät kriteerit saavutettavuudelle ja yhdenvertaisuudelle.

Kuuloliitto katsoo, että esitys voi toteutuessaan parantaa palvelujen saatavuutta ja sujuvoittaa hoitoon pääsyä. Tämä edellyttää kuitenkin, että digitalisaatio täydentää nykyisiä palveluja eikä korvaa niitä, ja että yhdenvertaisuus, saavutettavuus sekä yksilöllinen arviointi turvataan kaikissa tilanteissa.

Lavikainen Hanne
Kuuloliitto ry